

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**AD sa[n]ctissimu[m] || dominu[m] nostru[m] Leone[m]
papam || decimu[m]. Ac diuu[m] Maxemilianum
Imperatorem || semper augustu[m]. APOLOGIA ... || Iacobi
hochstraten. Artiu[m] & sacre theolo=||gi[a]e ...**

Hoogstraten, Jacobus van

Coloniae, 1518

Cap[itu]l[u]m. vij. impugna[n]s q[ui]nta[m] Capnionis assert[i]o[n]em.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34634

te Jesu aliquis vera pñciat. Si aut nec iudeis nec nobis aliqua
asserat pbatōem. Cuz 7 moderni maledicti iudei inibi de Christo
aut messia scripta approbēt. Jesuz aut execrāt neq̄ pditissimi vbi
gentiū q̄so manet hec capniōis effrenis assertio. q̄ astruit Christo
animū fuisse dicēdi scripturas rabinorū sibi perhibere testimoniu.
ita bñ vt biblia. si q̄dē locū in christianitate nō offendet. s̄ iudei nō
grauate. q̄nimo q̄zincūdistime eā recollegerūt

S. vii. Ampli⁹ si tu Benig. Capniōi p̄dictū larē adhuc cō-
cederis efferre pedē occurrit tibi hoc mōstrū. q̄ christ⁹
mādauerit sue diuinitatis atq̄ aduēt⁹ pbatōnem. dūtaxat iū dis-
putatōe p̄sistētē. q̄ solūmō ē ad hoīez. Ad cui⁹ q̄dē formā nil refert
vex ne sit an falsuz qd̄ assumit. at sat erit. si ab aduersario det̄ aut cō-
cedat. Sūt aut eiusmodi pbatōes nō nisi qd̄a inutiles p̄boz pug-
ne. q̄s vtiq̄ apli haud q̄q̄ vel ad p̄uincēdos vel conuertēdos as-
sumpsere iudeos. verū p̄cise ex sacris p̄tra eos bellarūt lris. id qd̄ tū
ex eoz p̄cionib⁹. tū eoz eplis liq̄t. Talib⁹ p̄fecto disputatiōib⁹ iest
pond⁹ p̄p̄riū. 7 ad rē p̄cludūt. Scripta aut rabinorū (vt p̄fati sum⁹)
veluti auctoritate vacua. tāq̄ fabulosa sunt p̄tēnenda

S. viii. Et vt q̄q̄susus viā Capniōi p̄cludam⁹. si p̄ eo militā
do obieceris id Matth. xxiij. inq̄ntis. Sup cathē-
drā Mosi sederūt scribe 7 pharisei. oia q̄ dixerint vob̄ fuate 7 fa-
cite zc. vbi christ⁹ admodū magnā mgroz doctrine videt̄ tribuisse
auctoritatē. Hoc inq̄ iaculū q̄s facillime repellē⁹. p̄ id qd̄ sc̄ptu-
ra p̄lectis Mosaica. Deutero. xvij. vbi d̄. facite qd̄ cūq̄ dixerint q̄
p̄sunt loco. quē elegit dñs. 7 docuerint te iuxta legē eius. Attende
hāc caudā. 7 ipa te docebit. q̄ sicut dñs p̄cepit iudicib⁹ obedire. nō
qd̄ in oib⁹. s̄ in his vt (vigilāter adiecit) q̄cūq̄ docuerint te iuxta
legē. Sic 7 accipias christi p̄bū de his q̄ iuxta cathedrā Mosi scri-
be aut magistri docerēt. vñ neq̄ scripturas Thalmudicas. neq̄ eti-
am scribarū doctrinas. s̄ poti⁹ doctrinā mosi Christ⁹ videt̄ scripsisse
¶ Habet nūc Benig. qd̄ suauitatis imo amaritudinis. imo q̄tuz
plus aloes q̄ mellis habeat septima Capniōis p̄icula.

¶ Caplin. vii. impugnās q̄ntā Capniōis assertōem.

S. i. Nūc si audire velis 7 none p̄tinetiā p̄icule veridice expli-
cabim⁹. in q̄ plane eo ipō q̄ ad p̄cedētē clausulā p̄ hāc referē
p̄iūctiōez causale. quā obrē. apte cernis hāc eē Capniōis mētē. Jō
chrs diligētē mādauit scrutari sc̄pturas Thalmudicas. qz cōtra
nos christianos p̄fectus est. 7 ob id testimonia Thal. sunt efficaci

S. ii. Aduersus at hāc erroris plenā sic insur (ora p̄ fide nra.
gim⁹ assertōem. Qm̄ liber q̄spiā ex h̄ formalr falsus fallax
est q̄q̄ 7 mēdar. qz v̄itati refragat. Christiana at tū fides. tū doctri-
na adeo pure infallibilr qz vera ē. vt nil falsitat̄ ei inesse queat. Et

Ec iiij.

Assertōi Cap-
niōis i christi-
anitate nil est
loci.

Matth. xxiij
Sup cathedrā
mosi zc. expo-
nit zc.

Deutero. xvij

LIBER I. CAP. VII

Et p̄inde q̄to plus Thalmud p̄tra nos p̄fect⁹ est christianos. t̄to magis falsus fallax ⁊ mēdax ē. Cū itaq; iuxta h̄ac capnōis sententiā Christ⁹ ⁊ expetat. ⁊ sumere m̄adet sui aduēt⁹ Thalmudica testimonia eo capite. ea deniq; rōne q̄ Thalmud cōtra nos est p̄fect⁹ (ei⁹ inficiatōi ap̄d Capnionē nō ē loc⁹) q̄d p̄cor p̄ns est. nisi ch̄m vsq; adeo cū mēdacijs atq; falsitatib; uenisse. q̄ ip̄m Thalmud i sui citauerit testimonijs. ea rōne aut formalitate q̄ Thalmud falsus fallax ē ⁊ mēdax. q̄ vtiq; rōne fuit. est. ⁊ erit. sp̄ reprobād⁹. Et si hūc nostr; caperata respereris frōte. p̄cessum. putans nō seq̄. liber hic p̄tra hūc vel aliū p̄fect⁹ est. p̄pterea ē falsus. Si in quā hic tibi obrepserit cogitat⁹. aiaduerte penitioze p̄tuitu. ⁊ cernes i p̄posita materia h̄ac feliciter p̄gere p̄nam. Thalmud ⁊ nos. h̄c ē fide ⁊ doctrinā p̄fect⁹ ē christianā. igit̄ falsus ⁊ mendax est.

Christo ⁊ falsitati Capnionis dicta p̄uentionē faciūt.

Docet lector

S. iij. Quid aut̄ sit quāobzē Capnion penes paralogismū fm̄ nō cām vt cām. sese paralogisauerit tibi indicabim⁹ pie lector. Esto nāq; christ⁹ mādauiſset testimonia sua sumi e rabinorū Thalmudicis libris. q̄ apud iudeos firmā h̄nt auctoritatem neq; q̄ in id ea fecisset rōne. qz talia testimonia ex hoc valida essent. qz libri illi p̄tra nos editi essent. vtz qz talia p̄ christo sonarēt scripta. ⁊ iudei ea haud possent vel auderēt inficiari. Un̄ p̄posito ip̄tines est h̄mōi libros aduersum nos esse p̄scriptos. cū eq; validū horū librorū testimoniū ⁊ iudeos ess; esto q̄ nō p̄tra nos aut christi fidē. s; lōge an̄ christi aduentū editi essent. Cōtrarietas itaq; nō est in cā. quāobzē valida viderēt eiusmodi librorū testimonia. Et ne modū ex cedam⁹ de his hucusq; sit dictū. Morosiores suim⁹ plura facientes verba. Inde facile sustinebim⁹. vt ⁊ vos s̄ba misceritis. Nec dubito quin vos inuicē magno petiti labitis. Et ille istū de acumine cogitationū. Iste illū p̄mēdando ⁊ trib; linguis. quē admodū ⁊ theologie doctoratu. in qua nec discipulus fuit Uideri bimini em̄ p̄ hoc esse viri lucis. cū sitis ex pessimorū obscurorū viorū grege viri cimeris (vt aiūt) tenebris atriores. nos q̄n̄ aggrediēdū fuerit accedemus ⁊ sermonib; tuis Benigne respondebimus et amici tui tecum.

Doctor citra discipulatum

h̄ in p̄bis l̄ris confessus est Job. xxxv.

G. BENIG. AD IO. R.

Que expositio noua videt̄ ⁊ extorta. Nā ex ijs q̄ p̄miserat ⁊ que ad ista fortis subiūgit ip̄m ⁊ scripturis p̄phetarū ⁊ testamēti veteris ibi locutū sima argumēta q̄ Benign⁹ testimonij accipio supplet tanq; hoīe. Jo dixit Petro Caro ⁊ sanguis nō reuelauit tibi. sed pater me⁹ q̄ est in celis. Et Joānes phibuit testimonij veritati nō a seipso s; ab illo inspirat⁹ q̄ dixit. sup que videris sp̄m descendētē ille est. Et paulo post. Opa inq̄t q̄ ego facio testimonij phibēt ⁊ me. ⁊ qui misit me testimonij phibēt

LIBER I. CAP. VII

de me. Et seq̄ illa p̄ticular. Scrutamini scripturas. Et statim tacitā
excludēs obiectōem ne q̄s crederet ip̄m de hebreoz doctor loq̄ sc̄p̄
turis r̄ndet. Claritatē h̄ ē testimoniū p̄ q̄d clar⁹ siam. ab hoībo nō
accipio. s̄ cognoui vos. q̄ dilectōem dei nō habetis in vob. Scribe
āt erāt homines et humano sensu sunt locuti. et eoz testimoniū apte
respuit. Quō igit̄ ab illis illd̄ postulat aut erigit. Et infra sic ait.
Nolite putare. q̄ ego accusatur⁹ sum vos apud patrē. ē q̄ accusat
vos Moises. in q̄ vos sperat⁹. Si crederetis Moisi. crederetis forsi
tan et mihi. de me em̄ ille scripsit. hec ibi. Ecce scripturas q̄s scrutari
volebat. scripturas in quā Moisis. h̄ ē totū veteris testamēti q̄d totū
s̄ sumptū vocat lex scripture. p̄pter decē s̄ba in tabulis lapide
is digito dei scripta et Moisi tradita. Et in hac scriptura et Moise spe
rabāt. h̄ ē credebāt se habituros vitā eternā. Quid ad h̄ a q̄ r̄ndē
ri poterit.

IOAN. REVCH.

Luperē vt totā mentē tuā. et p̄ceptū vniuersuz hac in re exp̄me
res. et si acutissimas cogitatōes tuas euadere nequero. victū me po
tius legū doctorē. a theologo nō ignoto fateri minime erubescā.

GEOR. BENIG.

Novi te. q̄ hebreas. grecas et latinas calles l̄ras. oīm legū etiam
diuine sc̄pture (quā theologiā appellam⁹) egregiū doctorē eē. et rec
te ad singula r̄nsurū. Procedā t̄n hac in re vlteri⁹ put iubes. nō vt
tibi insolubilia afferā. s̄ vt alijs tui ingenij acūmē ostendā. Istos
hebreoz libros Chriſt⁹ dñs Mathei. xv. et Marci. vii. vt etiam
tu fateris traditōes senioz appellauit. Quo p̄supposito arguo sic.
Null⁹ ab illis testimoniū q̄rit. q̄s ip̄e rep̄hēdit. et in eis eē veritatez
negat. s̄ Chriſt⁹ senioz traditōnes tāq̄ falsas. et legi diuine p̄rias
oñdit. Ait em̄. Quare et vos trāsgredimini mādatū dei p̄p̄ tradi
tionē vestrā. Nā d̄ dixit. Honora patrē et matrē. vos at̄ dicitis sc̄z
p̄riū Et Marc⁹ addit. Et s̄lta et mlt̄a h̄mōi facitis. q̄ sc̄z sunt p̄ria mā
dato dei. Et p̄miserat. hypocrite. bñ p̄phetauit de vob̄ Esaias. Po
pul⁹ hic labijs me honorat cor aut̄ eoz lōge ē a me. Inuanū colūt
me doce. doc. et in ho. Et infra. Sinite illos ceci sunt et duces cecoz
Et Mathei. v. Exp̄sse ip̄oz scribas rep̄hēdit. dicēs. Nil abūdauē
rit iusticia v̄ra plus q̄ scribar et phariseoz. nō intrabit̄ in regnū
celoz. Seq̄t. Audistis q̄ dicitū ē antiq̄s. Nō occides. Et supple
scribe vestri dicūt. legē illā nō p̄bitre aīm s̄ manū Ego at̄ dico vo
bis. et q̄ sequunt̄. Et rursus dicitū ē antiq̄s. Nō mechaberis. Scribe
vestri exponūt solū de actu et nō aīo. et cetera id gen⁹. Ego at̄ dico
vob̄ Inū. sc̄z vlt̄ dissile. Præterea n̄ri fatent̄ triplicē humane nature
statū seu legē. Nature. scripture. et gr̄e. Et lex vet⁹ totā cōi vocabit̄
lo p̄p̄ mādata in tabul̄ lapideis digito dei scripta. vocat̄ lex scrip
ture. Qū igit̄ dicit. Scrutamini scripturas. intellexit de veteri testam̄

LIBER I. CAP. VIII.

mento. q̄ ē lex nature. Un̄ Luce. xxiij. d̄r. Interpretabat eis in oībo scriptur̄. q̄ x̄ ip̄o erāt z paulo post. q̄si declarās hūc sensuz subdit. Necessē ē īpleri oīa q̄ scripta sunt in lege Moisis z p̄phet̄ z psal̄mis x̄ me. Et statim subnectit. Tūc aperuit illis sensuz vt̄ itelligerent scripturas. Uer̄ igit̄ testamētū p̄ antiochomasiā d̄r̄ scriptura. Quid igit̄ sonet. Scrutamini scripturas. iā vnicuiq̄z patere p̄t. Un̄ Matth̄. xxvj. d̄r̄ d̄ns. Quō ē īplebūt̄ scriptur̄ Et alibi sept̄. ita ver̄ lex appellat̄. Nō igit̄ ē bñ dictū. q̄ Chriſt̄ s̄bis illis voluit p̄prie scire z iudicare sc̄pta magr̄oz ex q̄bo potissimū c̄fect̄ ē Thalmud

Capit̄m. viij. iprobās Capnionis assertōem sc̄dam.

THEOLOGVS

S. i. Placet Benigne q̄d̄ rectū ē. vñ z ingenue fatemur. etiā te inter scalpendū optimoz armor̄ p̄duxisse copiā. Sed nimis segniter z dissimulat̄ eis vter̄. canitellule in h̄ paradus. q̄ multū latrat. s̄z nō mordet. dū Capnionē. vt̄ solueret. nō extimulasti. Silētio etiā p̄teris diuisione illā scripturaz in Bibliā z libros Rabinoz. quā Capnion Chriſto ascribit. Cōtra hāc em̄ veluti ma necef q̄ sc̄z viperā quādā. pessima heresi intumescētē. mucrone scripturaz p̄ te Chriſt̄ Rabi inductaz stringere debebas. Qd̄ q̄ facile sit. nūc oīdem. Noīant̄ noz libros s̄b em̄ Rabinoz scriptur̄ vane traditōes. s̄. Petri p̄. x̄ vana v̄ra p̄uer scriptura p̄ph̄e fatōe paterne traditōis. Nominant̄ etiā fabule ap̄d̄ apl̄m p̄ Thimo. p̄. z q̄rto cap̄tis Sup̄ q̄bo diuio plen̄ nūmine Auḡ. li. ij. cap̄. p̄. p̄ aduersariū leḡ z p̄phetaz. inter cetera sic inq̄. Nescit aut̄ (sc̄z ille aduersari⁹) h̄repter scripturas legitimas z p̄pheticas. iudeos. q̄sdā traditōes. q̄s nō sc̄ptas h̄nt. s̄z memoriā tenēt. z alter in alterz loquēdo trāsfundit. q̄s deuterostim vocāt. vbi etiā dicere audēt. es credere x̄m̄ p̄mo hōi. duis creasse mulieres. ex q̄bo texūt̄ genealogias s̄e (sicut ait apl̄s) infinitas. parientes infructuosissimas q̄stiones. Silia d̄r̄ Capnion p̄ma sua reclaratōne. argumento. xv. De scriptur̄ Rabinoz de q̄bo interpretat̄ s̄bū Chriſti. Scrutamini scripturas zc. sic inq̄ens. Tpe Chriſti erāt Thalmudica q̄dā. q̄ dicebāt̄ Myschne. s̄ue s̄m̄ grecos deuterostis. q̄ latine dici posset secūdina. id ē lex secūda. quā ip̄i dicūt̄ ex ore Moisi z senioz acceptā. z postea in libros redactā. x̄ q̄ sc̄r̄s Hiero. in mlt̄s loc̄ mētionē facit. Cū ē sicut be. Auḡ. eas scripturas noīat traditōes. ita etiā z Capnion. vt̄ ex tertia clausula euidēs ē. In ceter̄ s̄o s̄ba eoz in eandē currunt sentētīā. p̄fecto b̄r̄o Augustio. etiā c̄sentire h̄z Capnion in s̄ q̄ apl̄s illas scripturas. tāq̄z fabulosas reprobauit. Nec ificiari p̄t. qz affirmat z Chriſtū eas reprobare. vt. v. cap. ex tertia clausula cū duis bus sequentibz manifestū est.

Job. xxxv.

Vipera pessima
ma necef q̄ sc̄z
Auḡ.
viperā quādā.
pessima heresi
intumescētē.
mucrone scripturaz
p̄ te
Chriſt̄ Rabi
inductaz stringere
debebas.

p̄. Thimo. p̄.

Myschne
deuterostis

Marci. vij.

S. ij. Porro b̄r̄is Auḡ. paulo post s̄ba inducta. fundās se in s̄bo Chriſti Marci. vij. dicēs. Bene irritā fecistis m̄da